

I.

Sastaviti skladno povezanu celinu savremenog udžbenika iz radijacione onkologije predstavlja izazov i za najveštijeg poznavaoca ove oblasti, što ukazuje na veliki uloženi trud, znanje i stečeno iskustvo autora u ovoj oblasti onkologije.

Čitaocu je po prvi put na srpskom jeziku predstavljen sveobuhvatno napisan udžbenik u kojem su sistematično obrađena sva važna poglavlja iz radijacine onkologije. U nastojanju da se čitaocima na jednostavan način približe osnovni principi i klinička primena zračenja u onkologiji, kao i određivanje mesta i uloge radijacione onkologije u lečenju malignih bolesti, udžbenik je metodološki podeljen u dva dela.

U prvih deset poglavlja obrađena je opšta problematika neophodna za razumevanje specifičnosti radijacione onkologije kao medicinske discipline, u kojoj poznavanje fizike, radiobiologije, ali i uticaja biologije tumora, ima važnu ulogu u kliničkoj primeni zračenja. Kako je osnovno oruđe radiacionog onkologa sofisticirana aparatura, kojom radijacioni onkolozi upravljaju uz neprocenjivi doprinos svojih saradnika, fizičara i rendgen tehničara, u opštem delu ovog udžbenika upoznajemo se sa kratkom istorijom razvoja radijacione onkologije, kroz prikaz ranije primenjivane tehnologije i danas dostupne sofisticirane radioterapijske aparature.

Napredak radioterapijske tehnologije i sistema za planiranje, sa težnjom ka maksimalnoj terapijskoj preciznosti, postavlja zahtev pred radijacionog onkologa da svoja znanja širi i ka dijagnostičkim procedurama na kojima se zasniva planiranje zračenja. Iako se autori ne upuštaju u objašnjavanje samog procesa izvođenja dijagnostičkih procedura, jasno je istaknut značaj svake od njih, kao i uslova pod kojima se moraju primeniti u planiranju zračenja. Prelaskom sa 2D na 3D planiranje, procesi imobilizacije bolesnika, planiranja preciznog aplikovanja doze zračenja pomoću složenih kompjuterskih sistema, verifikacije i kontrole kvaliteta zračne terapije tokom njenog sprovođenja postaju složeniji, o čemu u ovoj knjizi dobijamo iscrpne podatke i objašnjenja.

U drugom delu knjige se u dvanaest poglavlja detaljno opisuje način primene savremene radioterapije u okviru multidisciplinarnog lečenja

različitih lokalizacija tumora, sistematizovanih po organima i/ili sistemima. Tekst je napisan stilom i obimom pristupačnim za razumevanje i upotpunjen većim brojem ilustracija koje vrlo informativno dokumentuju navedene činjenice i izvođenje opisanih radioterapijskih procedura.

Čitajući ova poglavlja udžbenika, koja su metodološki jasno i pregledno koncipirana, od epidemiologije, simptomatologije, algoritma dijagnostičkih procedura, preko određivanja stadijuma bolesti, terapijskih pristupa, sa naglaskom na mesto i ulogu radioterapije, te njenu efikasnost, bilo da se primenjuje sama ili, češće, u kombinaciji sa drugim terapijskim procedurama, autori ukazuju na neophodnost ovladavanja sveobuhvatnim znanjem iz onkologije, čiji je sastavni deo radijaciona onkologija. Ovako sistematizovana i predstavljena uloga radijacione onkologije u lečenju tumora različitih lokalizacija rezultat je ugrađenog znanja i nagomilanog iskustva autora ovog udžbenika.

U posebnom, 23. poglavlju, po prvi put se u našoj medicinskoj literaturi sistematično opisuje izvođenje najsavremenijih radioterapijskih tehnika i procedura, kao što su intenzitetom zračenja modulirana radioterapija (IMRT), stereotaksično zračenje i slikom kontrolisana preciznost sprovođenja radioterapije (IGRT).

Shvatajući zračenje kao lek, autori detaljno opisuju neželjena rana i kasna dejstva zračenja, koja je često nemoguće izbeći. Ove informacije biće od koristi i lekarima drugih medicinskih specijalnosti da, u cilju boljeg sagledavanja komplikacija posle zračenja, sa više stručnog razumevanja nastalog kliničkog problema pristupaju njegovom rešavanju.

Upravo zasnovano na iskustvu autora, u poslednjem, 24. poglavlju udžbenika koje govori o suportivnoj i palijativnoj radioterapiji, celovito sagledavamo mogućnosti zračenja u lečenju simptoma bolesti, ali i neophodnost integrisanja palijativnog zbrinjavanja ne samo u radijacionoj onkologiji, već i u onkologiji uopšte. Nažalost, okviri ovog udžbenika nisu dozvolili da se o suportivnoj onkologiji i palijativnom zbrinjavanju kaže više sa aspekta komunikacijskih veština, psihoemotivne i psihosocijalne podrške bolesnicima tokom radioterapije i posle nje, odnosno tokom lečenja maligne bolesti. Otuda očekivanja da autori nastave sa radom i da u sledećem izdanju ovog udžbenika ugradnjom novih tehnoloških i terapijskih iskoraka u radijacionoj onkologiji i ovo poglavlje dopune izostalim sadržajima koji palijativnu radioterapiju čine sastavnim delom palijativnog zbrinjavanja.

Ovako osmišljena, ova knjiga je na pravi način upotpunila više decenija prisutnu prazninu u medicinskoj literaturi iz oblasti radioterapije u Srbiji, u korist ne samo radijacionih onkologa, već i svih lekara drugih specijalnosti, koji se u svakodnevnom radu susreću sa bolesnicima obolelih od malignih bolesti.

Najtoplije preporučujem ovu knjigu za iščitavanje, svim profilima specijalnosti, koji se bave onkologijom, a posebno onima koji će se baviti ili se bave radijacionom onkologijom.

Čestitam autorima na uloženom trudu, sa željom da nastave sa svojim radom i da nas obrađuju i zaduže novim inoviranim izdanjima.

Novi Sad, april 2012.

Prof. dr Jovan Babić